

Vischnaunca Tujetsch
Gemeinde Tujetsch

Invitaziun

14. Radunonza dil cussegl da vischnaunca

dil trienni 2014/2017

mesjamna, ils 23 da mars 2016, allas 20.00 uras,
ell'aula dalla casa da scola a Sedrun.

Tractandas:

1. Avertura
2. Approbaziun dils protocols nr. 12 dils 25-11-2015 e nr. 13 dils 09-12-2015
3. Avegnir ed utilisaziun dalla Tgèsa s. Vigeli – elecziun d'ina cumissiun per sclarir ed elaborar tuttas variantas pusseivlas per mantener la Tgèsa s. Vigeli
4. Revisiun dalla constituziun communal – elecziun d'ina cumissiun
5. Cunvegna da prestaziun cun Sedrun Mustér Turissem – informaziun
6. Concept per la sanaziun dallas vias da quartier e da megliuraziun – presentaziun
7. Orientaziuns
8. Varia

Suprastonza communal Tujetsch

President communal
Beat Roeschlin

Menader center communal
Lucas Collenberg

Vischnaunca Tujetsch
Gemeinde Tujetsch

Cussegl da vischnaunca
2014/2017

Protocol dil cussegl da vischnaunca Tujetsch

Nr. 12-2014/17 dils 25 da november 2015

Protocol dil cussegl da vischnaunca Tujetsch

Nr. 12/2014/17 dils 25 da november 2015

allas 20.00 uras entochen allas 21.30 uras ell'aula dalla casa da scola a Sedrun

Presidi:	René Epp	
Actuar:	Roger Berther	
Dumbravuschs:	Franco Curschellas	
Presents:	10 cusseglierAs, total 10 votantAs	
Aspectaturs:	6	
Cusseglers:	Arno Berther, Surrein Diego Curschellas, Gionda Franco Curschellas, Sedrun Gelgia Deplaz, Rueras Michel Deragisch, Sedrun	René Epp, Sedrun Christian Gieriet, Sedrun Sep Aluis Monn, Gionda Josi Russi, Sedrun Severino Solèr, Cavorgia
Suprastonza:	Beat Roeschlin, president communal André Schmid, genau Renato Decurtins, genau	Mario Hitz, genau Christian Albin, genau
Cumissiu da gestiu:	Guido Friberg, Sedrun Norbert Vinzens, Sedrun	Toni Monn, Rueras
Perstgisas:	Armin Albin, suppleant Marc Berther, suppleant Otto Curschellas, cussegl	

Tractandas:

1. Avertura
2. Approbaziun dil protocol nr. 11 dils 04-11-2015
3. Revisiun parziala dalla planisaziun locala e dalla lescha da baghegiar
- formaziun finala piazza d'installaziun NEAT
4. Moziun cussegliera Gelgia Deplaz: Punt pendent a Sumsassi
5. Orientaziuns
6. Varia

1. Tractanda Avertura

La 12. radunonza dil cussegl da vischnaunca dil trienni 2014/2017 vegn aviarta entras il president René Epp cun beneventar tuts presents, en special dunna Esther Casanova.

Il cusseglier Otto Curschellas ed ils dus suppleants Armin Albin e Marc Berther han schau perstgisar. Aschia che la sesida ha liug cun 10 commembers/a dil cussegl.

Plaid d'introducziun dil president René Epp:

Preziada cussegliera, preziai cusseglers, stimada suprastonza, cumissiun da gestiun ed aspectaturs. Suentar ils svaris resp. las turbulenzas dils davos meins sisum la Surselva ussa finalmein inagada ina biala nuvia. Dacuort eisi numnadamein vegniu communicau dallas pendicularas da Sedrun-Andermatt e Mustér davart la planisaziun d'introducir tariffas comunablas, pia in schinumnu «Tarifverbund». Cun quei pass da skis duess aschia vegnir dau la pusseivladad als indigens sco era als hosps da far diever dallas pistas denter Andermatt-Sedrun e Mustér. Tgei miracla savess ins manegiar. Ei la popula-ziun da Tujetsch e Mustér ils davos onns bein s'engaschada da rudien per in pass da skis comunabel. Bugen lessel jeu regurdar vid la retscherca dalla giuventetgna da Tujetsch e Mustér digl onn 2010, nua che bunamein 1'100 personas ein separticipadas. Quei ei ina participaziun intragliauter da rodund 46%. Buca meins che 94% han priu posiziun per in bigliet comunabel e 91% da tut ils participonts per in avegnir comunabel da Sedrun Mustér Turissem. Biabein 8 meins pli tard ei vegniu lantschau ellas duas vischnauncas ina petiziun "per in avegnir turistic comunabel ella Sursassiala". Sut punct quater da quella petiziun ei vegniu pretendiu che las vischnauncas da Tujetsch e Mustér fan valer – independ-ent d'ina colligiazion dils territoris da skis – tariffas comunablas denter Andermatt-Sedrun-Mustér. Quella petiziun han 1'009 personas giu suttascret. Era cun intervenziuns politicas el cussegl da visch-naunca han ins empruau da contonscher quella finamira. Ussa – pia tschun onns pli tard vesa ei ora aschia sco sch'ins fuss vegni pli raschuneivels. Quei fa schon empau surstar – quella gada naturalmein sin la vart positiva. Silmeins ein las stentas dils davos onns aschia buca stadas pil giat.

Da mia vart en mintga cass cordiala gratulaziun sin quei pass e quei success. Era sch'igl ei per questa sesiun mo in pass comunabel dad in entochen dus dis. La comunicaziun en mintga cass – d'instradar tariffas comunablas sin la sesiun 2016/17 – ei empermettenta. E mo gliez quenta. Tuttina - la suletta damoda che sedat: Daco buca grad naven dall'entschatta aschia. Ins havess spargnau 5 onns ed ina massa malemperneivladads. Quella gada para ei d'esser stau pussonza superiura. Pil svilup e la cuminonza da nossa regiun en tutta cass in schenghetg fetg custeivel. Persuenter in cordial engrazia-ment.

En quei senn arvel jeu la 12avla radunonza dil cussegl da vischnaunca dil trienni 2014/17.

2. Tractanda Approbaziun dil protocol nr. 11 dils 04-11-2015

Il protocol nr. 11 dils 04-11-2015 vegn approbaus unanimamein.

3. Tractanda Revisiun parziala dalla planisaziun locala e dalla lescha da baghegiar - formaziun finala piazza d'installaziun NEAT

Plaid d'introducziun dil gerau cumpetent André Schmid:

Damai che la tractanda ei vegnida descretta detagliadamein el messadi e nossa planisadra Esther Casanova ei oz presenta desistel d'entrar en detagls dalla revisiun parziala dalla planisaziun locala. Sch'ins mira sin nies plan zonal, croda la surfatscha violeta en egl. Ei setracta dalla zona per il plaz d'installaziun. Quella surfatscha ei stada necessaria per saver realisar il denterplazzal dil tunnel da basa dil Gotthard (NEAT). Prest dus decennis accumpognan las lavurs nossa activitad economica e sociala en vischnaunca. Las lavurs van plaunsiu alla fin e nus stuein sendisar danovamein vid ina nova situaziun senza quei grond plazzal da lavur.

Quella midada pretenda era ina revisiun parziala dalla planisaziun locala. En ina emprema part tractein nus la part denter la Via Zarcuns ni sco nus numnein la Via dalla KVR tochen la Val Bugnei. Ina secunda part suonda proximamein, numnadamein la part denter la Val Bugnei e La Tscheppa.

Quella revisiun parziala sto setener vid in element central els documents tier la damonda per l'approbaziun dils plans digl onn 1995, numnadamein il plan accumpignont per la tgira dalla cuntrada (Landschaftspflegerischer Begleitplan), el qual la formaziun e l'utilisaziun dil territor pertuccau ei reglaus detagliadamein. Adattaziuns en connex cun novs giavischs ein stai relativ grev d'integrar, cunzun la nova loipa da cursa liunga atras la zona da mistregn giul Drun. Tonaton eis ei reussiu da plazzar ils giavischs dalla vischnaunca.

Ussa lessel surdar il plaid a nossa cussegliaadra Esther Casanova per la presentaziun da detagl. Suenter quella presentaziun stein nus cun il cau digl uffeci da baghegiar Andreas Pfister bugen a disposiziun per damondas ed ulteriuras explicaziuns.

Dunna Esther Casanova survegn il plaid e presenta en detagl la revisiun parziala dalla planisaziun locala e dalla lescha da baghegiar – formaziun finala piazza d'installaziun NEAT. Ella menziunescha ch'il plan d'accumpignament per la tgira dalla cuntrada "Landschaftspflegerischer Begleitplan" digl onn 1995 ei ina part essenziala, quasi la basa per las midadas presentadas. En tut vegnan circa 30 ha terren, ch'ei vegnidas nezegiadas ils davos rodund 20 onns dalla NEAT, puspei zonadas entuorn. Ei setracta cheu dallas surfatschas nudadas violet el plan da zonas existent. Talas ston vegnir partidas entuorn en ina nova utilisaziun. Igl onn 1995 ei gia vegniu reglau bia, ussa vala ei d'elavurar ora ils detagls e da zonar entuorn.

L'exposiziun publica pertuccont la revisiun parziala dil plan zonal, la determinaziun digl uaul sco era l'informaziun publica pertuccont la damonda da runcar ha giu liug naven dils 25 da settember entochen ils 25 d'october 2015. Sulettamein in interessent, la Axpo/KVR, ha giu fatg in'objecziun en caussa. Els giavischan in'engrondaziun dalla zona per lur diever. La vischnaunca ha priu posiziun a scret e sutta-mess ina proposta da cumpromiss, ina sligiazion ch'ei ligiada agl intent e ch'ei conforma alla zona. Cun quei eis ei era surviu all'Axpo/KVR, pia era adequat a siu giavisch.

Igl ulterior pass ei allura la votaziun all'urna (cun ils 30 dis exposiziun da recuors) che ha liug l'entschatta da l'auter onn. Silsuentar approbescha la Regenza dil cantun GR la revisiun parziala dalla planisaziun locala e dalla lescha da baghegiar. Medemamein approbescha la regenza la damonda da runcar. Direct pertuccai han la pusseivladad da far recuors alla dertgira administrativa.

Debatta d'entrada:

Cussegliaer Arno Berther:

Adattar il presentau ei negin tema. Quei ei segir vegniu fatg el meglier senn per la vischnaunca. Denton damonda el tgi che vegn si pils cuosts da procedura ed administrativs sco era per la dislocaziun da vias, sendas etc. Surpren quei tut la vischnaunca ni separticipescha era la ATG vidlunder? E cu vegn quei realisau?

Gerau André Schmid: Ils cuosts da procedura surpren la vischnaunca cumplein. Ils cuosts per la planisaziun en detagl surpren la ATG. Ils cuosts per las vias e sendas ein vegni planisai ed eregi entras la NEAT, pia che la vischnaunca sto surprender negins cuosts en caussa. Cunzun las vias vegnan alla fin aunc sanadas.

Vid la renaturalisaziun e la formaziun nova vegn luvrau cuntinuadamein. Sut auter vegn la zona da prighel pli pintga e la zona da mistregn engrondida, quei ch'ei era da gudogn per la vischnaunca.

Debatta detagliada:

Lescha da baghegiar:

Cussegliaer Arno Berther:

El messadi maunca igl artechel 44. Vegn quel medemamein adattaus? Vinavon restrenscha igl artechel 14 alineia 4 ils dretgs privats, quei ch'ei ord sia vesta buca gest. Tgei ei stau il motiv daco ch'ins ha mess en tal?

Artechel 44 – Esther Casanova fa attent silla pendenza formala tenor il conclus dalla Regenza nr. 1182 dils 16 da december 2014. Cheu ei succediu in sbagli el messadi, ei setracta d'ina zona d'uaul enstagl sco publicau dad ulteriur territori communal.

Artechel 14 alineia 4 – Tenor gerau André Schmid dat ei ina lescha surordinada che la vischnaunca sto risguardar. Igl intent da quei ei da baghegiar cumpromiu (verdichtetes Bauen) e buca sfarlatar sulom da baghegiar, pia d'ira entuorn precautamein ed economicamein cullas paucas resursas da baghegiar ch'ei avon maun.

Planisaziun locala:

Cussegliaera Gelgia Deplaz:

Pertucca la zona spazi d'auas. Tgei schabegia cul material che serimna al pei dil Drun, astga quel vegnir explotaus? Co ei igl andament dalla senda Via Cavorgia – Nislas? Ed eis ei insumma pusseivel da crear egl avegnir sin moda e maniera semplia vias e sendas novas?

Tenor gerau André Schmid eis ei da principi buca lubiu da baghegiar giu material pil diever economic. Sulet sche material ch'ei curdaus a val pereclitescha en ina fuorma ni l'otra objects ni autras zonas astga tal vegnir allontanus.

Igl andament dalla senda Via Cavorgia – Nislas vegn tratgs vinavon. Pia senza interrupziun, cheu dat ei negina via tschocca. Igl ei da risguardar omisdus perimeters, aschia ves'ins la continuitad dalla senda per cun la secunda revisiun.

La vischnaunca ei restrenschilda fetg! Nus havein buca pli la libertad da crear vias e sendas tenor nossa veglia ed agen gust. Tut tenor zona lubescha ei buca pli d'ereger novas vias e sendas.

Cusseglia Severino Solèr:

Tgei schabegia cun la Via Drun? Vegn impundiu daners per sanar tala? El fa attents che autras vias han pli da basegns da vegnir migliuradas e pretenda vinavon che la via da Cavorgia sto vegnir tenuta libra igl unviern.

Gerau André Schmid: Pil mument exista ina sligiazion da cumpromiss. Igl unviern vegn quella via serrada. La vischnaunca ei dil meini ch'ei drova buca treis vias d'access tier la zona da mistregn. En mintga cass vegn il svilup dil traffic ella zona da mistregn persequitau. A liunga vesta vegn la Via Drun sligiada si. Ei vegn buca pli investau en quella via.

Cusseglia Christian Gieriet:

Ha ei aunc auters privats che ston en quei connex dar giu terren alla vischnaunca?

Gerau André Schmid fa attent ch'ei setracta cheu da terren communal e buca da privats. Firms privatas han priu si terren el dretg da baghegiar. La vischnaunca ha giu dau la pusseivladad da prender posizion, mintga firma ha saviu s'exprimer en caussa. Tut il terren ch'era vegnius daus giu alla NEAT vegn ussa puspei anavos en proprietad da vischnaunca.

Cusseglia Arno Berther:

La veglia piazza da giug Fallun ei vegnida sligiada si. Denton sedamonda el sche la colur da zona ei cheu la dretga?

Gerau André Schmid: Cheu setracta ei d'in sbagl el messadi. Correct ei la zona d'uual.

Cusseglia Severino Solèr:

Il baghetg tecnic dallas Viafiers federalas svizras sesanfla ella zona d'ulteriur territori communal (UTC). Daco ha la VFF astgau ereger in edifices en quella zona ch'ei buca zona da baghegiar?

Dunna Esther Casanova: Ei setracta cheu da dretg special, dil proceder da dretg dallas viafiers. In baghetg per quei intent sa vegnir eregius ordeifer la zona da baghegiar. Ei setracta cheu d'in edifices ligiaus al liug.

Votaziun:

Il cussegl da vischnaunca sustegn ed approbescha unanimamein la revisiun parziala dalla planisaziun locala e dalla lescha da baghegiar per mauns dalla votaziun all'urna.

4. Tractanda Moziun cusseglia Gelgia Deplaz: Punt pendent a Sumsassi

Il president communal, Beat Roeschlin, survegn il plaid. Deplorablamein ha la vischnaunca buca survegniu il consentiment dad in proprietari, aschia ei quei project da metter ad acta. Il dretg da passadi ei vegnius renvius a nus. Forsa vegn in di la caussa reponderada. El engrazia a tuts/tas ch'ei s'engaschai/adas en caussa.

Cussegliera Gelgia Deplaz:

Igl ei donn e deplorabel che la punt sa buca vegnir realisada. Ei fuss stau ina interessanta purschida turistica per la stad ed ina buna colligiaziun cun las sendas existentas. Ella engrazia al president communal per siu grond engaschi. Quei project svanescha ussa el truchet e vegn forse cul temps puspei in tema, suenter il motto "kommt Zeit kommt Rat".

Denton giavischa ella che la secunda part da sia moziun vegni persecitada vinavon, ch'igl access tier il casti da Putnengia vegni realisaus.

5. Tractanda Orientaziuns

Neginas orientaziuns.

6. Tractanda Varia

Cusseglia Sep Aluis Monn:

Daco vegn ei fatg neiv artificiala sissum il tschancun dalla loipa e dat ei in concept persuerter? Ell'emprema lingia vala ei da far neiv per ils indigens e nos hosps e per lu pils cadens da cuorsa liunga.

Gerau André Schmid: Ei dat in concept. La ponderaziun ei da far leu neiv nua ch'ei drova la biara. Quei per igl emprem saver emplenir si il terren maluliv.

Il termin per la proxima radunonza dil cussegl da vischnaunca ei fixaus sils 09-12-2015.

Il president René Epp siara la radunonza e giavischa ina biala sera.

Actuar:
Roger Berther

President:
René Epp

Vischnaunca Tujetsch
Gemeinde Tujetsch

Cussegl da vischnaunca
2014/2017

Protocol dil cussegl da vischnaunca Tujetsch

Nr. 13-2014/17 dils 9 da december 2015

Protocol dil cussegl da vischnaunca Tujetsch

Nr. 13/2014/17 dils 9 da december 2015

allas 20.00 uras entochen allas 23.15 uras ell'aula dalla casa da scola a Sedrun

Presidi:	René Epp	
Actuar:	Lucas Collenberg	
Dumbravuschs:	Franco Curschellas e Sep Aluis Monn	
Presents:	11 cusseglierAs, total 11 votantAs (absolut pli 6)	
Aspectaturs:	10	
Cusseglers:	Arno Berther, Surrein Diego Curschellas, Gionda Franco Curschellas, Sedrun Otto Curschellas, Sedrun Gelgia Deplaz, Rueras Michel Deragisch, Sedrun	René Epp, Sedrun Christian Gieriet, Sedrun Sep Aluis Monn, Gionda Josi Russi, Sedrun Severino Solèr, Cavorgia
Suprastonza:	Beat Roeschlin, president communal André Schmid, genau Renato Decurtins, genau	Mario Hitz, genau Christian Albin, genau
Cumissiuun da gestiuun:	Guido Friberg, Sedrun Toni Monn, Rueras	
Perstgisas:	Norbert Vinzens, cum. da gestiuun	

Tractandas:

1. Avertura
2. Preventiv 2016
 - a) Vischnaunca Tujetsch
 - b) Bogn Sedrun
 - c) Fixar il pei da taglia per igl onn 2016
 - d) Fixar il pei da taglia sin schischom per igl onn 2016
3. Spazi supplementar halla plurivalenta Dulezi – credit supplementar
4. Butschida per aua da plievgia serenera - credit
5. Orientaziuns
6. Varia

1. Tractanda Avertura

La 13. radunonza dil cussegl da vischnaunca dil trienni 2014/2017 vegn aviarta entras il president René Epp cun beneventar tuts presents.

Plaid d'introducziun dil president René Epp:

Finalmei ei il preventiv surluvrau avon maun e sa vegnir tractaus. Dil reminent ha era il cussegl grond gest tractau il preventiv cantunal 2016, che preveda in minus da 50 milliuns francs. Quei deficit corrispunda alla limita da deficit ch'il cussegl grond haveva fixau en ina directiva. Jeu animeschel il cussegl da vischnaunca dad examinar exact il preventiv communal e far damondas. Per igl avegnir vala ei da definir finamiras ed elavurar in plan da finanzas.

2. Tractanda Preventiv 2016

President communal:

Per saver funcziunar basegna ina vischnaunca mieds liquids (cash). Per quei motiv eis ei impurtont ch'ella genereschi cashflows.

Survesta:

	<i>Quen 2014</i>	<i>Preventiv 2015</i>	<i>Preventiv 2016</i>	<i>Cumulau 2015/2016</i>
Cashflow	3'429'000	528'000	427'000	955'000
Facultad netta / habitont	> 6'000	> 5'700	> 2'100	n/a
Investiziuns (Cash out)	1'095'000	923'000	5'617'000	6'540'000
Facultad netta 2014/2016				-5'585'000

Il cashflows, pia il mieds che stattan a disposiziun per investiziuns, vegnan a sereducir ils proxims onns. Ferton ch'el ha muntau igl onn 2014 a frs. 3'429'000.00, ei previu igl onn 2015 frs. 528'000.00 ed igl onn 2016 frs. 427'000.00. Il motivs per quei svilup ein enconuschents (terminaziun plazzal NEAT, iniziativa davart habitaziuns secundaras, svilup turistic).

La facultad netta per habitont (facultad finanziaria – capital jester : diember da habitonts) per ils onns 2014 e 2015 ei fetg aulta (rating AA). Igl onn 2016 vegn quella cefra era aunc ad esser buna (rating A). Ins vesa denton ch'ils cashflows tonschan ils onns 2015/2016 buca per curclar las investiziuns previdas. Ferton ch'ils cashflows muntan a frs. 955'000.00 ei previu investiziuns da frs. 6'540'000.00. Quei munta che la facultad netta sereducescha per frs. 5'585'000.00. A media vesta meina quei ad in augment dils deivets.

Il plan da finanzas 2017 – 2020 che vegn dapresent elavuraus entras la suprastonza communal muossa ch'il squetsch sin il cashflows ei gronds. Motivs per quei svilup ein:

- Sminuaziun dallas entradas da taglia
- Flexibilisaziun dils tscheins d'aua naven da 2020 (dameins entradas)
- Augment da cuosts per il beinstar social

Quels facturs ein strusch influenzabels e han in effect direct sin il cashflow.

Per megliurar las aspectativas vala ei da prender mesiras:

- Spargnar cuosts: administraziun generala, educaziun eav.
- Optimar menaschis ch'absorbeschan daners: Bogn Sedrun, casa da scola Rueas eav.
- Metter prioritads tier las investiziuns (propostas da projects 2017/2020: > 14 miu. frs.)

Quels puncts san vegnir influenzai. Certas mesiras drovan denton temps entochen ch'ellas muossan in effect.

Cumissiuun da gestiun:

La cumissiuun da gestiun ha presentau ses patratgs pertuccont il preventiv 2016 alla seduta dil cussegl dils 4 da november 2015. Quels ein stai protocollai e publicai. En quei senn giavischa la cumissiuun buca pli il plaid.

Discussiun:

Cusseglia Otto Curschellas:

Tier la scolaziun e formaziun duessen ins atgnamein buca spargnar. Mo sco igl ei vegniu menziunau el messadi ein las contribuziuns cantunalas per la scola vegnidas reducidas cun la nova ulivaziun da finanzas. Mirau sur tuttas spartas ora sa la vischnaunca Tujetsch tuttina quintar cun in avantatg da frs. 140'000.00 cun la nova ulivaziun da finanzas.

La strategia dalla regenza ei clara, vischnauncas cun in pign diember da scholars vegnan sut squetsch financial ed ein la finala sfurzadas da collaborar. Dasperas han era pintgas classas lur avantatgs. Quei han ins viu tier la scola bilingua a Maloja, ch'ei vegnida premiada sco ina dallas sis meglieras scolas dalla Svizra. In auter exempel ei la scola da talents a Glion, era ella ha survegniu in premi per sia innovaziun. La scola da talents ei ina scola en la regiun e per la regiun, che funcziunescha cun ses 40 scholars exemplaric.

E tgei fa la regenza dil cantun Grischun, ella approbescha in concept che lubescha alla scola da Cuera d'introducir ina scola da talents per varga 100 scholars. Sch'ins risguarda che 30 dils scholars che frequentan il mument la scola a Glion vegnan da Cuera e contuorn, lu eis ei nuot auter che capeivel che quels da Glion ein buca incantai da quella concorrenza e ston temer per lur scola. La centralisaziun va aschia vinavon, attractivas plazzas da lavur svaneschan e las regiuns vegnan sco adina sut las rodas.

Cusseglia Arno Berther:

La summa per igl acquist da cristallas ei vegnida augmentada per saver financiar il Milarit. Dapi onns ei adina puspei vegniu risguardau summas per il Milarit el preventiv. Per futurs acquisti duei igl entir import vegnir risguardaus el preventiv resp. suttamess all'istanza cumpetenta cun ina damonda da credit.

Cusseglia Gelgia Deplaz:

Cu l'ATG ha serrau il center d'informaziun dalla NEAT ha la vischnaunca decidiu da sorprendere l'exposiziun e tener aviert il center per dus onns. Ussa setschenta la damonda tgei che schabegia cul center d'informaziun naven digl onn 2017. Dat ei eventualmein plans per dislocar l'exposiziun ella caverna?

President communal:

Il diember da visitaders el center d'informaziun ei fetg mudests. Cun la terminaziun dallas lavurs ei igl interess sereducius marcantamein. Cun gronda probabilitad vegn il center serraus cun la fin digl onn 2016. Ei fa buca senn dad haver ina purschida che vegn buca nezegiada e caschuna cuosts considerabels. La vischnaunca sa buca pli prestar quei. Era cun pli grondas stentas da vender la purschida vegn ei buca ad esser pusseivel da gudignar il diember da visitaders necessari. Ina dislocaziun dall'exposiziun ella caverna ei sclausa. Schibein l'ATG sco la SBB sustegnan buca quei plan, en special per motivs da segirtad.

Cusseglia Gelgia Deplaz deplorescha ch'ins sa buca trer in pli grond nez ord il plazzal dalla NEAT. Ella ei persquadida ch'il center havess dapli success sche la purschida vegness vendida meglier e ch'ei vala la peina da cumbatter per ina dislocaziun dall'exposiziun ella caverna.

Cusseglia Gelgia Deplaz

Ella caplutta da morts dalla baselgia S. Vigeli eis ei fetg freid igl unviern. Entras in niev ésch savess quei vegnir megliurau. Quei giavisch era gia vegnius plazzaus ella cumissiun per la revisiun digl uorden da santeri.

Gerau André Schmid:

Tier mesiras vid baghetgs vegls basegna ei in agir precaut. Ei fuss buca d'engrau sch'ei vegness eregiu in ésch per la caplutta da morts e quei caschunass donnas egl intern muort l'aria caulda. Per quei motiv stuess ina persuna dil fatg giudicar la situaziun. Plinavon vala ei da risguardar ch'ei vegn oz per gronda part satrau en urnas. Quellas vegnan per ordinari tard en caplutta ed ils parents ed enconuschents setegnan buca si aschi ditg en quei local. La suprastonza communal pren denton encunter il giavisch e sclarescha tgei ch'ei pusseivel.

Cusseglia Gelgia Deplaz ei dil meini ch'ei drova buca gronds studis. Ei tunschess cun ina sempla sli-giaziun.

Cusseglia Severino Solèr:

Tier ils contos 810.310.00 ed 810.311.00 ei previu in augment da cuosts enviars igl onn vargau. Per tgei vegnan quels daners impundi?

Gerau André Schmid:

El conto 810.310.00 ei previu ina summa per remplazzar il mobiliar dil biro digl uffeci forestal (pult, meisa, sutgas, scaffa). Il mobiliar actual ei en funcziun dapi ch'il niev baghetg forestal ei vegnius aviarts ed era gia da lezzas uras buca sil niev stan.

Il conto 810.311.00 cuntegn ina summa per igl acquist da novas resgias a motor ed ina reserva per caussas nunprevedidas.

Cusseglia Severino Solèr:

Ella sparta turissem ei previu sut il conto 830.314.09 ina summa da frs. 171'000.00 per infrastruttura turistica. Ei vegn probabel a settractar dalla cumpart dallas taxas da turissem che vegn buca transferida a SMT e che vegn buca impundida per autras purschidas turisticas. La contribuziun al Bogn Sedrun ei

buca vegnida augmentada ed era ina contribuziun per il Lag da Claus ei buca previda. Da principi savessen quels daners era vegnir impundi per quellas purschidas existentas avon ch'investar en nova infrastruttura turistica che caschuna cuosts annuals.

President communal:

Il Bogn Sedrun ed il Lag da Claus ein en mintgacass purschidas turisticas che san vegnir finanzadas cun las taxas da turissem. La summa da frs. 171'000.00 ei previda per la meglia e l'amplificaziun dalla reit da sendas da viandar e dad ir cun velo. Quei ei era in punct central dil program St.Gotthard. Sche buca tuts daners vegnan duvrai per quei intent eis ei pusseivel dad augmentar la contribuziun al Bogn Sedrun ni da sustener il Lag da Claus.

Cussegliaer Arno Berther:

Il niev preventiv per la sparta turissem va ella dretga direcziun. Ina part dallas entradas ord la taxa da turissem vegn transferida a SMT, l'otra part resta tier las vischnauncas. Probabel vegn la cumpart che resta allas vischnauncas ad esser semeglionta a Mustér e Tujetsch. Da principi stuessen las summas che las vischnauncas impundan per lur infrastruttura deficitara esser pli u meins medem aultas. Ei astga buca esser ch'ina vischnaunca investescha en nova infrastruttura turistica che vegn dabien als hospis dall'entira regiun, ferton che l'otra vischnaunca cuarcla mo ils deficits dallas purschidas existentas. In augment dalla contribuziun al Bogn Sedrun ed ina contribuziun per il Lag da Claus fess giustificada.

President communal:

En media salvan las vischnauncas 18 - 25% dallas taxas da turissem per investar en l'infrastruttura turistica. Igl ei semussau ch'ei va meglia cul turissem en loghens nua che las vischnauncas giogan ina rolla activa. Dad ina vart vala ei da mantener l'infrastruttura existenta e da l'otra vart sto era vegnir investau en nova infrastruttura che porta in svilup.

Cussegliaer Franco Curschellas:

Sut il conto 830.318.14 ei previu ina summa da rodond frs. 75'000.00 per occurrenzas turisticas. Tgei occurrenzas ein previdas igl onn 2016.

President communal:

Igl onn 2016 ei previu da sustener las suandontas occurrenzas:

- Pimp my Schlitten: cuorsa da schliusas cun concerts (26 e 27 da fevrer 2016)
- Rock Sedrun
- Scuntrada
- Ulteriuras contribuziuns per occurrenzas

La finamira da quellas occurrenzas ei dad era porscher enzatgei per ils proprietaris da habitaziuns secundaras.

Cussegliaer Gelgia Deplaz:

El preventiv ei previu ina contribuziun da frs. 55'000.00 per il project San Gottardo. Ei la colligaziun dalla loipa denter Sedrun e Mustér cumpart da quei project?

President communal:

Las vischnauncas da Mustér e Tujetsch resp. SMT han da contribuir annual frs. 45'000.00 all'organisaziun che senumna niev St.Gotthard. Quels daners vegnan impundi per il svilup da products e marketing. Plinavon ei previu in'occurrenza a caschun dall'avertura dil tunnel dil Gottard igl 1. da zercladur 2016. Per projects d'infrastructura (p.ex. loipa) conceda l'organisaziun St.Gottard emprests (neginas contribuziuns a fond perdu).

Cussegliaer Otto Curschellas:

Settracta ei dallas entradas da taxas da turissem che figureschan el preventiv da cefras definitivas.

President communal:

Ei settracta dallas entradas digl onn 2015 che vegnan a semover ella medema rama ils proxims onns.

Cussegliaer Severino Solèr:

Per il project Tgina dil Rein ei previu neginas expensas. Avon entgins onns era vegniu elavurau in project. Vegn quel buca persequitau vinavon?

Gerau André Schmid:

Il project ch'ei vegnius elavurau dil biro Steiner ei aunc adina la basa. La tuor da signal ha la vischnaunca surdau ad ina fundaziun (dretg da baghegiar) che procura era pil manteniment. Mintgin sa sustener la fundaziun cun ina contribuziun e retscheiva persuenter ina clav per ir sin la tuor. La fundaziun persequitescha era vinavon il project dil biro Steiner. La finamira ei aunc adina da plazzar in bastiment sigl Alpsu.

Cussegliaer Christian Gieriet:

La casa da scola Rueras caschuna cuosts annuals da rodond frs. 40'000.00. La vischnaunca ha fatg amogna igl baghetg al cantun sco dimora per fugitivs. Per tgei motivs fa il cantun buca diever da quell'offerta?

President communal:

Ord vesta dil cantun plaidan treis motivs encunter in diever dalla casa da scola sco dimora per fugitivs:

- Il baghetg ei memia pigns. Il cantun enquera objects che porschan plaz per silmeins 100 personas
- Il cantun dispona dad autras ofertas pli adattadas (pli pign basegns d'investiziun).
- Igl object sesanfla plitost ella periferia, quei ch'ei ord vesta dil cantun buca ideal.

Ferton ch'ils emprems dus motivs ein capeivels, ei il tierz motiv (periferia) meins giustificaus. Per il cantun vegness il baghetg mo en damonda sch'il diember da fugitivs prendess tier massiv. En mintgacass sto la vischnaunca encurir sligiazions per il diever futur dil baghetg.

Cussegliaer Diego Curschellas:

Il quen current cuntegn in tschuat posizuns sut il num „lavurs dad auters departaments“ resp. „lavurs per auters departaments“. Per dapli trasparenza fuss ei d'engrau sch'ei vegness mintgamai amplificau da tgei lavurs ch'ei stracta (p.ex. lavurs d'auters departaments/dismessa da neiv).

Cusseglie Arn Berther:

Ella survesta „structura tenor gruppas da materia“ ei veseivel ch'ils cuosts da persunal s'augmentan cuntinuadamein. Ei fuss giavischeivel da saver contas persunas che lavuran tier la vischnaunca e cons procents da piazza da lavur che la vischnaunca ha.

Cusseglie Christian Gieriet:

Per la sanaziun dalla Via Gionda ei previu in'investiziun da frs. 700'000.00. Ina cumpart vegn finanziada entras contribuziuns da perimeter dils privats. Tuttina setracta ei d'ina gronda investiziun. Era autras vias han basegns da sanaziun. Per part vegn ei spitgau entochen che la via ei empaglia avon ch'ei vegn priu mesiras. Entras prender mesiras dafertontier savessen sanaziuns pli grondas vegnir evitadas.

Cusseglie Severino Solèr:

Avon entgins onns ei vegniu elavurau in concept per il manteniment dallas vias da quartier. La suprazonza communal ha empermess da presentar quel al cussegl da vischnaunca, quei ch'ei entochen oz denton buca succedi. Per il cussegl da vischnaunca fuss ei interessant da saver tgei mesiras ch'ei necessarias.

Gerau André Schmid:

La presentaziun dil concept per il manteniment dallas vias al cussegl da vischnaunca ei aunc pendent. La suprazonza communal vegn a prender suenter quei. El concept vegn il basegns da sanaziun dallas vias differenziaus tenor categorias. Per part succedan las sanaziuns en connex cun projects da remplazzar lingias d'aua/energia. En media sto la vischnaunca impunder annual frs. 400'000.00 per il manteniment dallas vias entochen igl onn 2040. Tier sanaziuns totalas vegn instradau ina procedura da perimeter.

Cusseglie Severino Solèr:

Ch'ei vegn instradau ina procedura da perimeter tier sanaziuns totalas da vias ei ina nova pratica. Quei agir ei en uorden, sto denton era vegnir communicaus.

Cusseglie Arn Berther:

Il preventiv 2016 cuntegn grondas investiziuns per il manteniment dallas vias da quartier (frs. 700'000.00 Via Gionda, frs. 200'000.00 manteniment, frs. 20'000.00 planisaziun Via Dentervitgs). Quellas investiziuns vegnan finanzadas cun daners da taglia. Quei sto era esser cunscient als proprietaris da habitaziuns secundaras, ils quals san era far diever da quell'infrastructura, separticipeschan denton vid la finaziun cun ina fetg pintga cumpart.

Cusseglie Sep Aluis Monn:

En connex cun la sanaziun dalla Via Gionda vegn era la separaziun dallas auas schubras e tschuffas realisada. Sa la vischnaunca sfurzar ils privats da sparter las auas sin lur parcella.

Gerau André Schmid:

Sin fundament d'ina lescha surordinada ei la vischnaunca obligada da sparter las auas. Ils privats ston sparter las auas tier la realisaziun da novs baghetgs ni tier sanaziuns totalas da baghetgs existents. Au-

truisa exista aunc negin sforz dils privats da sparter las auas. Quell'obligaziun vegn denton baul ni tard a vegnir.

Cussegliera Gelgia Deplaz:

Per la realisaziun d'ina nova piazza da rumians sut la casa communal ei previu ina summa da frs. 70'000.00. Vegn quella piazza da rimnada era realisada sche la residenza da seniors vegn buca baghegiada? Ils containers existents savessen vegnir nezegiai vinavon, quei che lubess da spargnar cuosts.

Gerau André Schmid:

Ina dislocaziun dalla piazza da rumians ei necessaria en connex cun la residenza da seniors. Igl ei previu in sistem da moloc sut la casa communal.

Cusseglia Severino Solèr:

La piazza da rumians sa era esser en in liug pli central. La finala produceschan tuts rumians. Sut casa communal ei la piazza zuar buca veseivla, denton era buca en in liug central e bein accessibel.

Cussegliera Gelgia Deplaz:

Per la survegionza dil Cuolm da Vi ei previu negina subvenziun dil cantun. Presta il cantun buca pli contribuziuns?

Per igl indrez d'alarm per la Pulanera ei previu in'investiziun da frs. 400'000.00. Tgei ei previu?

Gerau André Schmid:

Il cantun presta era igl onn 2016 ina contribuziun da frs. 12'000.00 per la survegionza dil Cuolm da Vi. Sco schurmetg encunter la lavina dalla Pulanera eis ei previu d'installar in indrez d'alarm. Ei vegn a dar in'ampia per la via e la viafier che mida sin tgietschen cu igl indrez da mesiraziun indichescha ch'ei savess vegnir ina lavina. Il mument che l'ampia mida sin tgietschen resta aunc avunda temps per passar il tschancun cun in auto.

Cusseglia Arno Berther:

En connex cul project per la halla plurivalenta ei era vegniu decidu d'augmentar il pei da taglia ordinari da 95 sin 100% ed il pei da taglia sin schischom dad 1.5 sin 1.65 promils naven digl onn 2017. Co vesa la suprastanza communal quella mesira?

Gerau André Schmid:

Igl augment dils peis da taglia ei decidus entras la radunonza da vischnaunca. Schebein ei basegna igl augment vegn a semussar cu la halla plurivalenta ei realisada.

Votaziun:

Il cussegl da vischnaunca

a) approbescha unanimamein il preventiv 2016 dil quen da menaschi e quen d'investiziun dalla vischnaunca da Tujetsch

b) approbescha unanimamein il preventiv 2016 dil quen da menaschi dil Bogn Sedrun

c) decida unanimamein da schar il pei da taglia d'entrada e da facultad per igl onn 2016 sin 95% dalla taglia semplia dil cantun

d) fixescha unanimamein il pei da taglia sin schischom per igl onn 2016 sin 1.5‰.

3. Tractanda Spazi supplementar halla plurivalenta Dulezi – credit supplementar

Gerau André Schmid:

La cumissiun da baghegiar ei intensivamein vid la planisaziun da detagl. La collaboraziun cun l'energia alpina ei sedada a cuorta vosta e ha pretendiu differentas midadas da planisaziun.

Tier la planisaziun dalla tecnica eis ei semussau ch'il spazi avon maun ei fetg restrenschius. Cun l'engrondaziun dil spazi per l'energia alpina han ins beingleiti viu la schanza da megliurar la situaziun da plaz. Cunzun maunca il plaz per metter giud maun sutgas e measas. Tier la redimensiunaziun dil project han ins survesiu quei basegns.

In auter fatg pertucca las colligiaziuns per ina cuschina mobila – quei ch'ei oz usitau tier hallas plurivalentas. La cumissiun era dil meini ch'ei tonschi cun procurar per las necessarias colligiaziuns d'electricitad, aua schubra ed aua tschuffa. Il planisader specialisau per cuschinas ha fatg attent sin la problematica dalla munconza d'ina ventilaziun. La conseguenza füss ch'ils friats sederassan era ella halla plurivalenta. Plinavon havess quei era in'influenza sin la temperatura interna. Indrezs da cuschina dattan giu grondas caliras.

La cumissiun da baghegiar ei sefatschentada intensivamein cun quei surpli da cuosts. Unaninamein ei ella stada dil meini ch'igl ei prudent da far ina damonda per in credit supplementar. L'engrondaziun ha era gronds avantatgs per igl impurtont project dall'energia alpina, cun il qual ins vegn ad entscheiver primavera proxima. En quei connex ha la suprastanza communal era priu ina decisiun da principi da vuler remplazzar tut ils scaldaments d'ielì dils objects communalis cun secolliar vid la nova reit cun energia regenerabla. Quei pertucca cunzun ils objects dalla scola Sedrun, dil bogh e la Tgèsa s. Vigeli.

Alla fin mo aunc il suandont: tier il project approbau dat ei negins augments da cuosts. Las investiziuns san vegnir realisadas cun il credit concedius da 6.375 milliuns francs. Cun excepziun dalla ventilaziun pertucca il credit supplementar l'engrondaziun.

Bugen stein nus per ulteriuras damondas a disposiziun. La gronda part dalla cumissiun da baghegiar ei medemamein presenta questa sera.

Discussiun:

Cussegliaer Otto Curschellas:

Nus essan ussa ella fasa finala dalla planisaziun dalla halla plurivalenta. Il pievel ha giu concediu ils 18 d'uost 2014 in credit da frs. 6'375'000.00 per quei project, e vid quei conclus eis ei da setener. Cul project (liber da CO₂ Tujetsch) dall'energia alpina ei la situaziun denton semidada. L'energia alpina vegn en in'emprema fasa a furar 75 sondas dalla tiara cun ina profunditad da 250 meters sut la casa communal e lu construir ina centrala da scaldar. La calira dalla tiara vegn duvrada per scaldar plirs gronds baghetgs dalla vischnaunca, e quei neural da CO₂.

Oz va ei per quella centrala da scaldar da rodund 960 m³. En in'annexa sutterrana tier la halla plurivalenta savein nus integrar il local tecnic per quella centrala en ina moda eleganta. Ils avantatgs ein che l'energia alpina sto buca baghegiar seza in baghetg sper la halla, ch'ins drova buca terren communal e ch'ins vesa buca il baghetg, damai che quel ei sut tiara.

In'auter avantatg ei il local supplementar da 340 m³ che vegn buca d'uvras dall'energia alpina. Tal vegn dabien alla halla, quei sco local per deponer urdeins ni auter material duront ina pli gronda occurrenza. Daco buca nezegiar ora quei? Vid ils cuosts supplementars da frs. 685'000.00 separticipescha l'energia alpina cun frs. 400'000.00. Per la vischnaunca resta aunc ina summa da frs. 285'000.00. Ina summa supportabla sch'ins mira tgei spazi che vegn vidlunder.

Nus vegnin a survegnir ina halla moderna, cun indrezs technics ed energetics conforms al temps. Negin luxus mo tuttina enzatgei che nus savein esser loschs. Jeu sun perschadius dalla halla plurivalenta sco ella ei planisada. In project sil qual nus havein ditg stuii spitgar. Per mei fa ei senn d'integrar il local dalla centrala da scaldar en quei project e perquei sai jeu sustener cumpleinamein la proposta dalla suprazion communal da conceder in credit supplementar da frs. 685'000.00.

Cussegliaer Franco Curschellas:

La nova halla plurivalenta porscha pusseivladads dad organisar novas occurrenzas, seigi quei in program da rama tier il Surselva Marathon, igl event Pimp my Schlitten eav. Perquei fuss ei donn sche l'infrastructura fuss buca ideala, p.ex. sch'ina ventilaziun dalla cuschina muncass. Events daventan pli e pli impurtants, era per saver recaltgar novs hospis. Perquei eis ei evident dad haver ina halla che lubescha d'organisar events pli gronds. Cun la midada da project sa vegnir creau in'infrastructura ideala per il futur.

Cussegliaer Arno Berther:

La grondezia dil baghetg dall'energia alpina munta a rodund 900 m³, ferton ch'il niev local per la halla plurivalenta ha ina grondezia da rodund 340 m³. Fussen ils cuosts vegni reparti en relaziun dallas surfatschas, fuss la cumpart da cuosts dalla vischnaunca pli pintga. Co ein ils cuosts vegni reparti?

La vischnaunca prefinanziescha il baghetg dall'energia alpina. Vegn il baghetg suenter surdaus en dretg da baghegiar ni condomini ed en tgei rama separticipescha l'energia alpina vid ils cuosts da menaschi?

Gerau André Schmid:

L'energia alpina haveva planisau in baghetg separau per siu intent. Ils cuosts per quei project eran calculai cun rodund frs. 300'000.00. Igl ei denton semussau ch'ei fa senn da colligiar quei baghetg cun la halla plurivalenta. El rom dallas contractivas ei l'energia alpina sedecarada pronta da contribuir maximal frs. 400'000.00 per sia cumpart. Havess ins reparti il cuosts en relaziun dallas surfatschas, fuss la cumpart dall'energia alpina pli aulta. En quei cass eis ei denton giustificau che la vischnaunca surpren ina pli gronda part, essend che l'energia alpina ei ina fatschenta communal che porta alla vischnaunca bunas entradas. Per il baghetg dall'energia alpina ei previu in dretg da baghegiar. Concernent la repartiziun dil cuosts da menaschi vala ei da secunvegnir sin ina clav.

Cussegliaera Gelgia Deplaz:

Ils 18 d'ost 2014 ha il pievel acceptau il project halla plurivalenta Dulezi e concediu in credit da frs. 6'375'000.00. Quella decisiun ei d'acceptar.

Quei che displai a mi ei ch'ins mischeida il project halla plurivalenta Dulezi cul project d'energia regenerabla dall'energia alpina. Dad ina vart eis ei endretg ch'ins nezegia las resursas, da l'autra vart eis ei tschorventau il pievel cun metter las summas d'investiziun da frs. 400'000.00 per l'energia alpina e frs.

285'000.00 per la vischnaunca ina sper l'otra. Tochen il davos ei l'energia alpina ina buna fatschenta publica autonoma che s'auda denton era alla vischnaunca. Dil reminent sai jeu sustener cumpleinamein il project d'energia regenerabla dall'energia alpina.

Oz decida il cussegl da vischnaunca per part sur d'in niev project e sur d'in credit supplementar da frs. 685'000.00.

Cun tgei cuosts supplementars sto la vischnaunca aunc quintar suentar la decisiun da questa sera? Ein ils urdeins fermes e mobils per far gimnastica sco era il mobiliar (sutgas e meisas) cumpri enzanua en quella summa? Ein ils cuosts dils access da mintga vart dalla halla era integrai en quella summa?

Gerau André Schmid:

Entochen sin ils frs. 30'000.00 per la ventilaziun semida nuot vid il project oriund dalla halla plurivalenta. Tala sa vegnir realisada cul credit da frs. 6'375'000.00. Cuosts supplementars per igl access, parcadis ed urdeins ein buca previ. La vischnaunca ha entochen dacheu adina saviu realisar projects pli gronds (Lag da Claus, piazza da sport Dulezi) eifer il preventiv concediu. Quei vegn era ad esser il cass tier la halla plurivalenta.

Cusseglia Gelgia Deplaz:

Differentas posiziuns da cuosts ein buca cumpridas ella calculaziun ch'il cussegl da vischnaunca ha obtenu, numnadamein tier punct 3: Urdeins fermes e movibels per far gimnastica sco era il mobiliar (sutgas e meisas). Tier punct 4 mauncan ils cuosts digl access. Cuosts supplementars vegn era la carischia a purtar. Per quels motivs sai jeu buca sustener quella damonda da credit.

Votaziun:

Il cussegl da vischnaunca conceda cun 7 encunter 4 vuschs in credit supplementar da frs. 685'000.00 per il spazi supplementar dalla halla plurivalenta per mauns dalla radunonza da vischnaunca.

4. Tractanda Butschida per aua da plievgia serenera - credit

Cau uffeci da baghegiar, Andreas Pfister:

Igl onn 2005 ha la vischnaunca surdau al biro d'inschignier Cavigelli l'incarica dad elavurar il plan general per igl allontanament dallas auas (Genereller Entwässerungsplan). In punct central da quei project ei la separaziun dallas auas schubras e tschuffas. Quei ei ina pretensiun dalla legislaziun surordinada.

En in'emprema fasa ein tut las lingias da canalisaziun vegnidas pridas si. Sin fundament da quell'analisa ei silsuentar vegniu elavurau in concept cun las mesiras necessarias ed eruiu ils cuosts. Igl ei semussau che Tujetsch dispona da biaras lingias da PVC che ston ils proxims onns vegnir sanadas resp. remplazadas. Plinavon flessegia memia biara aua schubra ella serenera. La vischnaunca ei obligada da separar las auas schubras. Ils privats ston il mument separar las auas tier novs baghetgs ni tier sanaziuns totalas da baghetgs existents.

Sin fundament dil niev concept da drenadi (Entwässerungskonzept) ei la funcziun dils sursculs (Überlauf) per aua da plievgia vegnida examinada. Tujetsch dipona da treis sursculs (Milar, Strem, Drun). Igl ei semussau che las prescripziuns e directives dalla lescha d'ambient vegnan buca ademplidas. Per part flessegia l'aua nunpurificada el Rein. Per saver ademplir las pretensiuns basegna ei mesiras da

construcziun. En quei cass sto l'aua piarsa tschuffernada ch'ei dat cu ei entscheiva a plover vegnir tenuta anavos entras ina butschida per aua da plievgia.

Ina tala butschida basegna ei en mintgacass, damai ch'ei vegn buca ad esser pusseivel da sparter tut las auas. Ils cuosts muntan a frs. 470'000.00. La contribuziun dil cantun munta a 14% dils cuosts impu- tabels per las subvenziuns (ca. frs. 60'000.00). Cundiziun per retscheiver la subvenziun cantunala ei ch'il credit vegni concedius aunc igl onn 2015. Naven dall'entschatta digl onn 2016 vegn il cantun num- nadamein buca pli a sustener tals projects (nova ulivaziun da finanzas). Per quei motiv vegn quella fat- schenta suttamessa aunc uonn al cussegl da vischnaunca. La construcziun dalla butschida ei prevedida igl onn 2018.

Discussiun:

Cusseglia Sep Aluis Monn:

San ils treis sursculs (Überläufe) vegnir sligai si il mument che la nova butschida ei en funcziun:

Andreas Pfister:

Ils treis sursculs vegn ei era vinavon a duvrar. Tals savessen vegnir sligai si mo sche tut las auas sa- vessen vegnir spartidas, quei ch'ei denton buca pusseivel.

Cusseglia Christian Gieriet:

San las duas garaschas che sesanflan dapresent el liug nua che la butschida ei planisada vegnir dislo- cadas ed ein ils cuosts per quella mesira risguardai ella summa d'investiziun da frs. 470'000.00.

Andreas Pfister:

La dislocaziun dallas garaschas duess esser pusseivla. Ei sto vegnir examinau nua che quellas san ve- gnir plazzadas. Els cuosts da frs. 470'000.00 ei risguardau ina summa per caussas nunprevedidas.

Cusseglia Gelgia Deplaz:

Cu ein ils privats obligai da sparter las auas?

Andreas Pfister:

Il mument vala ina pratica pragmatica. Tier sanaziuns pintgas sto silmeins l'aua da tetg vegnir menada entuorn. Tier novs baghetgs ni tier sanaziuns totalas ston tut las auas vegnir separadas.

Cusseglia Diego Curschellas:

Las auas vegnan spartidas dafertontier. Drova ei insumma aunc la butschida il mument che tut las auas ein spartidas?

Andreas Pfister:

Era cun tut las mesiras el rom dil plan per igl allontanament dallas auas (GEP) vegn ei buca ad esser pusseivel da sparter tut las auas schubras. Per quei motiv basegna ei en mintgacass la nova butschida.

Conclus:

Il cussegl da vischnaunca conceda unanimamein in credit da frs. 470'000.00 per la realisaziun dalla butschida per aua da plievgia.

5. Tractanda Orientaziuns

President communal:

Turissem

Finamira:

- La finamira surordinada ei aunc adina la creaziun d'ina DMO Andermatt-Sedrun-Mustér. Horizont per quella sligaziun ei igl onn 2018.
- Entochen ch'ins sa far quei pass vala ei da rinforzar l'organisaziun turistica Sedrun-Mustér (SMT). SMT duei esser ina ferma organisaziun turistica cun ina vasta purschida da prestaziuns e che tgira il contact cun tut ils purtaders da prestaziun.
- Ina ferma organisaziun turistica ei la basa optimala per ina futura DMO Andermatt-Sedrun-Mustér.

Agir:

- En in'emprema fasa vegn serrau giu ina cuvegna da prestaziun per igl onn 2016 cun ina contribuziun da frs. 840'000.00 a SMT.
- Entochen la primavera 2016 vegn elavurau comunablamein ina nova cuvegna da prestaziun che vala naven digl onn 2017. Quella duei cuntener las prestaziuns da SMT, la finanziaziun dall'organisaziun turistica eav. Plinavon vala ei d'elavurar in reglament d'organisaziun e discussiunar davart la fuorma giuridica da SMT.
- In punct impurtont ei il pensum da lavur dil directur da SMT. En vesta allas grondas sfidas ei in pensum da 40%, sco quei ei oz il cass, buca sufficientes. Ei drova in directur en pensum cumplein.

Consequenzas:

- Il pli grond spectrum da pensums e responsablads da SMT pretenda dapli resursas persunalas ed in'adattaziun dall'organisaziun da SMT (reglament d'organisaziun, fuorma giuridica).
- Ina pli stretga integraziun dils purtaders da prestaziun ella creaziun dallas purschidas ei necessaria.
- Pli aultas contribuziuns finanzialas (taxas da turissem) dallas vischnauncas per novas purschidas turisticas.
- Ei sto esser garantiu che las activitads da SMT creeschan ina valur equivalenta eifer la regiun Sedrun-Mustér.
- Ei basegna ina stretga collaboraziun cun AUT e Surselva Turissem.
- Ei sto reger in consens denter ils purtaders da prestaziuns e denter las vischnauncas.

6. Tractanda Varia

Cusseglia Josi Russi:

Igl ei legreivel ch'ei vegn vinavon tenu contact cun Andermatt concernent il turissem.

A caschun dalla radunonza generala ed el scriver permauns dil cussegl da vischnaunca ha SMT communicau che la hotellaria da Tujetsch e Mustér hagiù giu pernottaziuns sur la media igl onn da fatschenta vargau. Da quellas cefras astg'ins denton buca schar tschorventar. La statistica da pernottaziuns digl onn 2015 (AWT) muossa ch'il Grischun ha giu la stad 2015 ina digren da 7.8%, igl october schizun ina tala da 9.8%. La destinaziun Sedrun Mustér ei ina dallas grondas sperdidras. La stad 2015 ha SMT stuiu notar ina digren da 19.3%. Quellas cefras ein alarmontas ed ein resultadas malgrad las bunas purschidas ella carta da hosps dalla stad. Plirs facturs che han menau a quels resultats ein buca influenzabels, auters denton schon. En vesta a quella situaziun drova ei exnum in directur da turissem cun in pensum da 100%, e quei aschi spert sco pusseivel. La suprastonza communal duei s'engaschar en quella direcziun.

Cusseglia Severino Solèr

Ha la vischnaunca Tujetsch in representant ella suprastonza da SMT, e tgi ei quei?

President communal:

Ad interim, entochen che tut ei mess sin via, representan ils presidents comunals las vischnauncas ella suprastonza da SMT.

Il president René Epp siara la radunonza.

Actuar:
Lucas Collenberg

President:
René Epp

Vischnaunca Tujetsch
Gemeinde Tujetsch

Cussegl da vischnaunca
01-2014/2017

Avegnir ed utilisaziun dalla Tgèsa s. Vigeli – elecziun d'ina cumissiun per sclarir ed elabo- rar tuttas variantas pusseivlas per mantener la Tgèsa s. Vigeli

Vischnaunca Tujetsch

Messadi

dalla suprastonza communal a al cussegl da vischnaunca

Preziau president
Preziada cussegliera
Stimai cussegliers

1. Preambel

Tenor art. 15 dil regulativ da fatschentas eis ei da convocar ina radunonza dil cussegl da vischnaunca sch'il president da quel ni silmeins tschun cussegliers pretendan quei. La damonda ei d'inoltrar al president dil cussegl da vischnaunca ni alla suprastonza communal cun indicar las fatschentas che duein vegnir tractadas.

Ils cussegliers Gelgia Deplaz, Diego Curschellas, Christian Gieriet, Sep Aluis Monn, Michel Deragisch, René Epp e Franco Curschellas han inoltrau alla suprastonza communal la suandonta tractanda. Sefundond sil numnau artechel vegn quella suttamessa al cussegl da vischnaunca per decisiun.

2. Tractanda (text original inoltraus alla suprastonza communal)

Avegnir ed utilisaziun dalla Tgèsa s. Vigeli - elecziun d'ina cumissiun per sclarir ed elaborar tuttas variantas pusseivlas per mantener la Tgèsa s. Vigeli

A caschun dalla davosa radunonza da vischnaunca dils 22 da schaner 2016 ha la suprastonza communal informau ils presents ch'il cussegl d'administraziun dalla PUNTREIS Center da sanadad SA hagi decidiu da serrar la Tgèsa s. Vigeli cun la fin d'avrel 2017. Ina comunicaziun ella Tuatschina nr. 2 dils 29 da schaner 2016 atesta quei fatg.

En quei connex vegn supplicau da tractandar igl avegnir dalla Tgèsa s. Vigeli e d'eleger ina cumissiun ch'elaborescha differentas variantas per l'utilisaziun futura da quei object, e quei naven digl 1. d'avrel 2017. Era duei vegnir sclariu tenor tgei estructuras da dretg che la Tgèsa s. Vigeli savess vegnir utilisada vinavon sco fuorma alternativa per habitar accumpignau ella vegliadetgna ni sco fuorma da habitar cun survetschs supplementars. Persuenter duei ina cumissiun vegnir elegida. Suprastonza communal, cussegl da vischnaunca mo era representants ord la populaziun duein collaborar ed encurir tuttas pusseivlas variantas per mantener era egl avegnir in emperneivel da casa per nos attempai.

Motivaziun

La decisiun a Mustér da baghegiar damaneivel dalla casa da tgira habitaziuns accumpignadas per attempai pretenda novas ponderaziuns per la realisaziun d'ina residenza da seniors a Sedrun. La Fundaziun PUNTREIS ei responsabla per la realisaziun d'ina residenza da seniors a Tujetsch. Il liug persuenter ei giavischus el center Dulezi. La decisiun definitiva ei denton aunc buca prida. La Tgèsa s. Vigeli savess cun sias habitaziuns ch'ei per part gia avon maun medemamein survir a quei basegns. El medem mument vegness in object dalla vischnaunca utilisaus e tratgs a nez. Per grevs cass da tgira e demenza ei la casa da tgira a Mustér responsabla ed indispensabla.

Muort munconza da plaz ei il basegns per ina combra en ina casa d'attempai avon maun. Ei sa buc esser che ell'aulta vegliadetgna vegnessen conjugals separai e stuessen serender ord la Val gie schizun ord la Cadi. Per tuts habitonts ch'ei aunc habels da passentar la sera dalla veta en in contuorn accumpignau essan nus obligai d'interpreter tut il pusseivel per dar dimora en Tujetsch.

Il cantun detgi, il cantun pretendi, il cantun essan era nus, e nus stuein regenerar plazzas da lavur e buca adina mo sminuir talas. Era quei ei in ferm motiv da s'engaschar vinavon per bunas ed interessantas alternativas per la Tgèsa s. Vigeli.

En quei senn supplichein la suprastanza communal da tractar tiel proxim cussegl da vischnaunca igl avegnir e l'utilisaziun dalla Tgèsa s. Vigeli ed eleger ina cumissiun per sclarir ed elaborar tuttas variantas pusseivlas per mantener la Tgèsa s. Vigeli.

3. Iniziativa dil pievel

Supplementarmein tier l'intervenziun ord il cussegl da vischnaunca ei vegniu inoltrau alla suprastanza communal in iniziativa (art. 13 dalla costituziun communal). 203 personas cun dretg da votar preten-
dan:

1. Da menar vinavon la Tgèsa s. Vigeli a Sedrun, cun
 - examinar la pusseivladad d'endrizzar habitaziuns per attempai cun ina purschida da survetsch
 - examinar in habitadi assistiu per personas attempadas cun tgira leva
 - examinar l'integraziun da purschidas e survetschs per diever intern ed extern
 - examinar ils futurs purtaders dalla purschida
2. Eleger immediat ina cumissiun cun representants dalla populaziun per elavurar quellas pretensiuns.

Argumentaziun dall'iniziativa (text original dils iniziants):

A Sedrun duei vegnir baghegiu ina residenza da seniors e la Tgèsa s. Vigeli duei vegnir serrada. Ella Tgèsa s. Vigeli existan denton gia oz el baghetg seniester (part nova) studios, che savessen vegnir transferi en habitaziuns per attempai cun survetschs. La part dretg (part veglia) savess vegnir mantenida per habitar assistiu e per personas attempadas cun tgira leva. Plinavon savess vegnir integrau ulteriuras purschidas, che savessen vegnir duvradas da personas internas ed externas, p.ex. fisioterapia, miedi, gruppa da termagliar eav. Entras menar vinavon la Tgèsa s. Vigeli sin quella moda savessen, sco punct fetg impurtont, biaras plazzas da lavur vegnir mantenidas ed existenzas segiradas.

4. Ponderaziuns dalla suprastanza communal

La tractanda inoltrada dil cussegl da vischnaunca e l'iniziativa han da principi il medem intent, numnadamein da sclarir la futura utilisaziun dalla Tgèsa s. Vigeli. Fertun ch'il cussegl da vischnaunca giascha da sclarir tuttas variantas pusseivlas per mantener la Tgèsa s. Vigeli, focussescha l'iniziativa sin ils basegns dallas personas attempadas. Tonaton ei la suprastanza communal dil meini che mo ina cumissiun duei sefatschentar cun la tematica. Eventualmein fa ei senn da crear eifer la cumissiun ina subcumissiun che sefatschenta en special cun las pretensiuns dall'iniziativa.

5. Proposta

Sin fundament dallas ponderaziuns suranumnadas vegn

proponiu

d'eleger ina cumissiun per sclarir ed elaborar tuttas variantas pusseivlas per mantener la Tgèsa s. Vigeli (pretensiun cussegl da vischnaunca) ed examinar la pretensiun dall'iniziativa da menar vinavon la Tgèsa s. Vigeli cun examinar la pusseivladad d'endrizzar habitaziuns per attempai cun ina purschida da survetsch, examinar in habitadi assistiu per personas attempadas cun tgira leva, examinar l'integraziun da purschidas e survetschs per diever intern ed extern ed examinar ils futurs purtaders dalla purschida.

Las suandontas personas ein promtas da s'engaschar ella cumissiun:

Christian Albin, suprastonza communal

Renato Decurtins, suprastonza communal

Gelgia Deplaz, cussegl da vischnaunca

Franco Curschellas, cussegl da vischnaunca

Andreas Pfister, uffeci da baghegiar

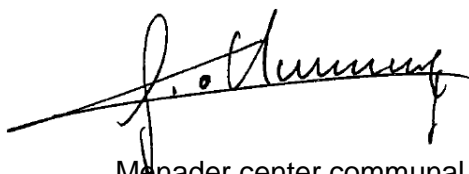
Peter Hüsey, convischin

Hans Jacomet, convischin

Suprastonza communal Tujetsch

President communal
Beat Roeschlin

Menader center communal
Lucas Collenberg

Vischnaunca Tujetsch
Gemeinde Tujetsch

Cussegl da vischnaunca
02-2014/2017

Revisiun dalla constituziun communal – elecziun d'ina cumissiun

Vischnaunca Tujetsch

Messadi

dalla suprastonza communal al cussegl da vischnaunca

Preziau president
Preziada cussegliera
Stimai cussegliers

1. Preambel

Tenor art. 15 dil regulativ da fatschentas eis ei da convocar ina radunonza dil cussegl da vischnaunca sch'il president da quel ni silmeins tschun cussegliers pretendan quei. La damonda ei d'inoltrar al president dil cussegl da vischnaunca ni alla suprastanza communal cun indicar las fatschentas che duein vegnir tractadas.

Ils cussegliers Gelgia Daplaz, Diego Curschellas, Christian Gieriet, Josi Russi, Michel Deragisch, René Epp, Arno Berther e Franco Curschellas han inoltrau alla suprastanza communal la suandonta tractanda. Sefundond sil numnau artechel vegn quella suttamessa al cussegl da vischnaunca per decisiun.

2. Tractanda (text original inoltraus alla suprastanza communal)

Revisiun dalla costituziun communal

Nus sustenin cumpleinamein il giavisch d'in convischin ch'ei curdaus tier la davosa radunonza da vischnaunca dils 22 da schaner 2016, numnadamein ch'igl ei buca prudent che la radunonza da vischnaunca sa decider dad immensas summas mo cun maun pli. Tier gronds projects duei il pievel astgar decider a l'urna.

Quei fatg pretenda ina revisiun parciala dalla costituziun communal. El medem mument duein era las structuradas politicas vegnir reponderadas.

Cun quei ch'igl ei buca stau ina damonda ed era buca seresultau ina votaziun tier la radunonza da vischnaunca dils 22 da schaner 2016 ha la suprastanza communal maun liber d'intervgnir.

Per quei motiv supplichein nus la suprastanza communal da tractar tiel proxim cussegl da vischnaunca l'instradaziun d'ina revisiun dalla costituziun communal e l'elecziun d'ina cumissiun persuerter.

3. Proposta

Ils cussegliers da vischnaunca che han inoltrau la tractanda

proponan

d'instradar ina revisiun dalla costituziun communal ed eleger ina cumissiun persuerter.

Las suandontas personas ein prontas da s'engaschar ella cumissiun:

Beat Roeschlin, suprastanza communal

Lucas Collenberg, menader center communal

Arno Berther, cussegl da vischnaunca

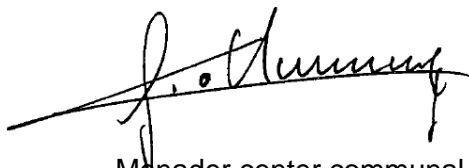
Severino Solèr, cussegl da vischnaunca

Guido Friberg, cumissiun da gestiun

Suprastonza communal Tujetsch

President communal
Beat Roeschlin

Menader center communal
Lucas Collenberg

Vischnaunca Tujetsch
Gemeinde Tujetsch

Cussegl da vischnaunca
03-2014/2017

Cunvegna da prestaziun cun Sedrun Mustér Turissem – informaziun

Vischnaunca Tujetsch

Messadi

dalla suprastonza communal a al cussegl da vischnaunca

Preziau president
Preziada cussegliera
Stimai cussegliers

1. Introducziun

El fratemp han las vischnauncas Mustér e Tujetsch serrau giu ina nova cunvegna da prestaziun cun Sedrun Mustér Turissem (SMT). Cheutras vegn quella suttamessa al cussegl da vischnaunca per enco-nuschientscha (mira aschunta).

2. Puncts centrals dalla cunvegna

- La basa per la cunvegna da prestaziun fuorma la lescha davart la taxa da hosps e la taxa da turissem. Sin fundament da quella lescha vegn incassau taxas da hosps e taxas da turissem. Las entradas ein d'impunder el senn dallas prescripziuns legalas, dil hosp e per megliurar las cundiziuns da basa per il turissem. La vischnaunca deleghescha ina cumpart dall'incarica legala da promover il turissem all'organisaziun turistica Sedrun Mustér Turissem (SMT), en special il marketing. Cun la cunvegna da prestaziun vegn la repartiziun dils pensums denter la vischnaunca e SMT reglada:
 - SMT ei responsabla per il marketing turistic, las occurrenzas regionalas, il svilup da products e l'informaziun dils hosps dalla destinaziun Sedrun-Mustér. SMT coordinescha plinavon tuttas activitads cun autras organisaziuns turisticas (Surselva Turissem SA, /St. Gotthard, Andermatt-Urserntal Tourismus GmbH etc.).
 - La vischnaunca ei responsabla per las occurrenzas el liug sco era per la realisaziun, il manteniment, il menaschi ed il remplazzament dad infrastructures turisticas en accordanza cun la strategia da SMT.

En in reglament d'organisaziun vegnan ils pensums e las responsabladads dils partenaris reglai detagliadamein. Il reglament vegn elavuraus entras SMT e suttamess alla suprastanza communal per approbaziun. Plinavon vegn SMT incaricada dad analisar sia organisaziun ed instradar eventualas correcturas.

- Ina dallas finamiras principalas ei da preparar la regiun turistica Sedrun-Mustér, en special sia organisaziun e vendita, per ina colligiaziun cun Andermatt. SMT collaborescha naven dad immediat tier la creaziun d'ina destinaziun turistica Andermatt-Sedrun-Mustér.
- La vischnaunca contribuescha annualmein frs. 840'000.00 a SMT. La finanziaziun dalla pendiculara Tgom (carta da hosps) succeda entras la vischnaunca. La summa da frs. 840'000.00 secumpona dall'entira taxa da turissem (rodond frs. 296'000.00, incl. contribuziun dalla vischnaunca) e da rodond frs. 544'000.00 ord la taxa da hosps, che munta a total rodond frs. 1'050'000.00. Aschia resta alla vischnaunca ina summa da rodond frs. 506'000.00 ord la taxa da hosps per finanziair l'infrastructura turistica, las occurrenzas el liug, la pendiculara Tgom ed ulteriuras purschidas turisticas (p.ex. bus local).
- La cunvegna da prestaziun ei vegnida serrada giu per in cuoz da 5 onns. Ella sa vegnir abdicada l'emprema ga, cun in temps d'abdicaziun da 12 meins, sin ils 30 d'avrel 2022. Il mument che las cundiziuns per ina destinaziun Andermatt-Sedrun-Mustér ein avon maun, sa la cunvegna vegnir abdicada da tuttas partidas da tut temps eifer 6 meins.

Suprastonza communal Tujetsch

President communal
Beat Roeschlin

Menader center communal
Lucas Collenberg

Annexa:
Cunvegna da prestaziun

Vischnaunca Tujetsch
Gemeinde Tujetsch

Cussegl da vischnaunca
04-2014/2017

Concept per la sanaziun dallas vias da quartier e da megliuraziun – presentaziun

Vischnaunca Tujetsch

Messadi

dalla suprastanza communal a al cussegl da vischnaunca

Preziau president
Preziada cussegliera
Stimai cusseglers

1. Introducziun

Igl onn 2009/2010 ha la suprastanza communal schau elavurar il biro d'inschignier Straub AG, Glion, in concept per la sanaziun dallas vias da quartier. Il medem ei succediu igl onn 2011/2012 per las vias da migliuraziun. Tut las vias ein vegnidas documentadas e categorisadas tenor basegns da sanaziun. Ils dus concepts cuntengan era ils cuosts per las sanaziuns necessarias e surveschan alla vischnaunca per planisar il manteniment dalla reit da vias.

2. Vias da migliuraziun

2.1 Stan dallas vias

Las rodund 60 vias da migliuraziun ein vegnidas analisadas. Igl ei semussau ch'il stan dallas vias ei malgrad sia vegliadetgna en general en in stan andant, quei muort il bien manteniment. Pervia dalla vegliadetgna dallas vias e las pretensiuns carschidas exista denton tuttina in basegns da far certas migliurs ils proxims onns.

2.2 Cuosts da sanaziun

Ils cuosts per la sanaziun dallas vias vegn calculaus cun rodund frs. 8'700'000.00. Risguardond in horizont da planisaziun da 30 onns stuess vegnir investau en media rodund frs. 290'000.00 per onn. Quella summa sto vegnir relativada, essend ch'era la sanaziun dallas vias cun fetg pintgas frequenzas ein risguardadas e che la migliur da certas vias sa succeder cun mesiras pli mudestas.

3. Vias da quartier

3.1 Stan dallas vias

En vischnaunca dat ei rodund 50 vias da quartier cun ina lunghezia da rodund 12 kilometers. Tenor il rapport dil biro Straub ein quellas en general en in stan mediocher. L'analisa dallas vias ha purtau il suandont resultat:

29% dallas vias ein en in bien stan
44% dallas vias ein en in stan mediocher
23% dallas vias ein en in stan sufficient
1% dallas vias ein en in schliet stan (critic)
2% ein vias naturalas

3.2 Cuosts da sanaziun

En general tegn ina via 20 onns entochen che lavurs da sanaziun pli grondas ein necessarias. Entras lavurs da manteniment sa il temps da diever vegnir prolunghius.

Per la sanaziun dallas vias da quartier sto vegnir quintau cun cuosts a rodund frs. 6'900'000.00. Risguardond in horizont da planisaziun da 25 onns stuess vegnir investau en media rodund frs. 280'000.00 per onn. Vegn quintau vitier ils cuosts per menar naven las auas eav. sto la vischnaunca quintar cun cuosts annuals da rodund frs. 400'000.00 ils proxims 25 onns.

A caschun dalla radunonza dil cussegl da vischnaunca vegn informau davart ils dus concepts.

Suprastonza communal Tujetsch

President communal
Beat Roeschlin

Menader center communal
Lucas Collenberg